



LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2018. gada 19. septembrī

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs
Gunārs Kusiņš, tiesneši Jānis Neimanis un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma
iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 129/2018),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt
Civillikuma 1800. pantu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas
Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 105. pantam un Ņujorkas Konvencijas
par ārvalstu šķīrējtiesu nolēmumu atzīšanu un izpildīšanu (turpmāk – Ņujorkas
konvencija) II panta pirmajai un trešajai daļai.

2. Apstrīdētā norma nosaka: „Prasības cesija, ja par to nav citādi norunāts,
atzīstama par paša tā prasījuma cesiju, kurš ir prasības priekšmets; bet uz cesionāru
(1801. p.) pāriet tikai prasījuma tiesība, bet ne tā līgumiskā attiecība, no kuras šī
tiesība izriet.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai
uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;

- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. un 6. punktu tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei, kā arī lietas par Latvijas nacionālo tiesību normu atbilstību tiem Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums izvērtēt likuma normas atbilstību Satversmes un Ņujorkas konvencijas normām ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma izriet, ka (gads) Pieteikuma iesniedzēja kā darbuzņēmēja ir noslēgusi apakšuzņēmuma līgumu ar komercsabiedrību kā apakšuzņēmēju. Minētajā līgumā puses citstarp vienojušās, ka jebkurš strīds, kas radies saistībā ar šo līgumu, ir risināms Londonas Starptautiskajā šķīrējtiesā saskaņā ar UNCITRAL Šķīrējtiesas noteikumiem. (gads) apakšuzņēmēja visas savas likumiskās un līgumiskās prasījuma tiesības pret Pieteikuma iesniedzēju un tās filiāli Latvijā, kas izrietēja no apakšuzņēmuma līguma, cedēja citai komercsabiedrībai (turpmāk – cesionārs). Pamatojoties uz šo cesijas līgumu, cesionārs iesniedza Rīgas apgabaltiesā prasību pret Pieteikuma iesniedzēju. Pieteikuma iesniedzēja, ievērojot apakšlīgumā ietverto šķīrējtiesas klauzulu, uzskatīja, ka minētās prasības izskatīšana nav piekritīga vispārējās jurisdikcijas tiesai. Tomēr Rīgas apgabaltiesa spriedumā atzina, ka šķīrējtiesas klauzula uzskatāma par atsevišķu līgumu un atbilstoši apstrīdētajai normai tā nav attiecināma uz cesionāru un celto prasību apmierināja. Minētais spriedums

pārsūdzēts apelācijas un kasācijas kārtībā, atstāts negrozīts un stājies spēkā (datums). Pamatojoties uz apakšuzņēmuma līgumu, (datums) cesionārs Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā cēla jaunu prasību pret Pieteikuma iesniedzēju.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma, ciktāl tā paredz, ka cesijas rezultātā uz cesionāru nepāriet līgumā starp parādnieku un cedentu ietvertā šķīrējtiesas klauzula, aizskar tai Satversmes 105. pantā noteiktās pamattiesības un neatbilst arī Ņujorkas konvencijas II panta pirmajai un trešajai daļai.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka tai nav iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem un vienlaikus, ka tā ir izsmēlusi reālās un efektīvās iespējas aizsargāt savas tiesības. Pieteikuma iesniedzējas pamattiesību aizskārums esot radies brīdī, kad Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa noraidījusi lūgumu par tiesvedības izbeigšanu (numurs). Ņemot vērā (gads) Rīgas apgabaltiesā uzsāktās tiesvedības rezultātu, tiesvedība vispārējās jurisdikcijas tiesā neesot uzskatāma par reālu un efektīvu līdzekli pamattiesību aizskāruma novēršanai.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka konstitucionālā sūdzība galvenokārt ir subsidiārs pamattiesību aizsardzības mehānisms (*sk. Satversmes tiesas 2007. gada 26. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2006-38-03 8.1. punktu*). Gadījumā, kad pamattiesības tiek aizskartas ar tiesību piemērošanas aktu, personai jāizmanto vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi, kas paredz iespēju pārsūdzēt tiesību piemērošanas aktu, ar kura starpniecību tiesību norma ir aizskārusi personas pamattiesības. Satversmes tiesas likumā ietvertā subsidiaritātes principa mērķis ir panākt, lai tiesa, izskatot lietu pēc būtības, visupirms izmantotu tās rīcībā esošās tiesību piemērošanas un interpretācijas metodes Satversmei atbilstoša rezultāta sasniegšanai (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 19. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-71-01 14. punktu*). Taisnīga rezultāta

sasniegšanas interesēs tiesai arī jānovērš likuma nepilnība, ja vien to iespējams izdarīt ar juridiskām metodēm (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2015. gada 2. marta lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2014-16-01 12. punktu*).

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka civillietā (numurs), kurā Pieteikuma iesniedzēja ir atbildētāja, vēl nav izspriesta. Savukārt no Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas (datums) tiesas sēdes protokola šajā lietā secināms, ka tiesa nolēmusi noraidīt Pieteikuma iesniedzējas lūgumu par tiesvedības izbeigšanu, ievērojot procesuālo stadiju, kurā konkrētā lieta tobrīd atradusies. Tiesa norādījusi, ka šādu jautājumu var izlemt arī apspriežu istabā pēc lietas izskatīšanas pēc būtības. Proti, pirmās instances tiesa vēl nav pieņēmusi galīgu nolēmumu par savu kompetenci konkrētā strīda izskatīšanā, kā arī nav lēmusi par apstrīdētās normas iespējamo piemērošanu. Tomēr arī ja tiesa šādu nolēmumu pieņemtu, Pieteikuma iesniedzējai būtu tiesības to pārsūdzēt. Turklāt jāņem vērā: nelabvēlīgs tiesas nolēmums līdzīgā lietā pats par sevi nenozīmē, ka personai nav pieejami vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi vai tie ir neefektīvi.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā noteiktajām prasībām.

7. Papildus Satversmes tiesas kolēģija vērš uzmanību uz to, ka atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.¹ panta pirmās daļas 1. punktam tiesai ir jāiesniedz pieteikums Satversmes tiesā, ja tā, izskatot civillietu pirmajā instancē, uzskata, ka norma, kas būtu jāpiemēro šajā lietā, neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka konstitucionālā sūdzība kā subsidiārs tiesību aizsardzības līdzeklis Satversmes tiesas likumā paredzēta vienlaikus ar tiesas pieteikuma institūtu. Likumdevējs prezumējis, ka gadījumos, ja attiecīgajā civillietā piemērojamā tiesību norma aizskar Satversmē noteiktās pamattiesības, tiesa, apturot tiesvedību, pati vērsīsies Satversmes tiesā (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 19. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-71-01 14. punktu*).

Tādējādi, ja tiesa uzskata, ka lietā piemērojamā tiesību norma neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai, tai pašai, nevis lietas dalībniekam, ir jāvēršas ar pieteikumu Satversmes tiesā.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, kā arī Satversmes tiesas reglamenta 61. punkta 6. apakšpunktu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

1. Atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 129/2018).
2. Nosūtīt šā lēmuma kopiju Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesai.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

G. Kusiņš